

19.4.2023

Sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan ammattijärjestö Tehyn vastauksia hallitustunnustelija Petteri Orpon kysymyksiin

3. Miten edistäisitte verotuksen kannustavuutta? Mitkä ovat tärkeimmät tavoitteenne verotuksen kehittämisessä?

- Kotimaisten ja ulkomaisten sijoitusrahastojen, työeläkeyhtiöiden ja yleishyödyllisten yhteisöjen kuten ay-liikkeen sijoitustuottojen verovapaudesta voidaan luopua.

5. Miten vastaisitte laaja-alaiseen työvoimapulaan Suomessa? Millä keinoin lisäisitte kansainvälistä rekrytointia työvoiman saatavuuden turvaamiseksi?

- Hyvinvointialueiden riittävä rahoitus on turvattava, jotta sote-alan työvoimapulaan voidaan vastata.
- Tutkintojen tunnustamiseen sote-alalle luotava pysyvä tutkintojen tunnustamisen pätevytymispolku, mikä edellyttää muutoksia lakiin ammattipätevyyden tunnustamisesta ja lakiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Pätevytymispolkuun tarvitaan valtiovallan pysyvä rahoitus.
- Valtioneuvoston strategia työperäisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi ja torjumiseksi hyväksyttävä ja pantava täytäntöön seuraavalla hallituskaudella.
- Saatavuusharkinnasta voidaan luopua. Perheen yhdistämistä tulee helpottaa nykyisestä.
- Eettisiä pelisääntöjä noudatettava kansainvälisessä rekrytoinnissa.

6. Mitkä ovat tärkeimmät keinonne sosiaali- ja terveystalouden hoitajajoukkojen purkamiseen? Mitkä ovat tärkeimmät keinonne hoitajajoukon ratkaisuun?

- Julkisen sektorin rooli sote-palveluiden tuottamisessa on varmistettava. Julkisella sektorilla oltava päävastuu, yksityinen täydentää. Erilaiset kriisit ovat osoittaneet julkisen terveydenhuollon merkityksen osana kansallista huoltovarmuutta.
- Hyvinvointialueiden riittävästä rahoituksesta on huolehdittava. Hoitajajoukon ratkaiseminen maksaa, mutta sen ratkaisematta jättäminen maksaa vielä enemmän (mm. hoitojonot, sairauspoissaolot, vaikeahoitoiset potilaat ja päivystysruuhkat).
- Palkkaus ja työolot on saatava kuntoon. Sote-alan veto- ja pitovoimaa pitää edistää.
- STM:n viime hallituskaudella käynnistämää ohjelmaa sote-alan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden varmistamiseksi pitää jatkaa.
- Työssä kohdattu väkivalta on merkittävä työturvallisuusriski koko sote-alalla. Rikoslain rangaistusasteikkoa on tältä osin tiukennettava. Hoitotyötä tekeviä kohtaan kohdistuvasta väkivallasta tulee langettaa tuomiot kuten virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta
- Työnjakoa on uudistettava ja terveydenhuollon ammattilaisten osaaminen kohdistettava aiempaa paremmin tutkintoa vastaaviin tehtäviin. Työnjaon uudistaminen ei saa johtaa kelpoisuusehtojen madaltamiseen tai potilasturvallisuuden vaarantumiseen.
- Digitalisaation ja teknologian hyödyntäminen tarjoaa osaltaan mahdollisuuksia parantaa sekä palveluiden saatavuutta että sote-alan työvoimaa.
- Hoitotyön johtamisen asema lainsäädännössä on vakiinnutettava ja selkiytettävä.
- Kts. myös kansainvälinen rekrytointi.

7. Mitä keinoja käyttäisitte vanhuspalveluiden kriisin ratkaisemiseksi ja inhimillisen hoivan turvaamiseksi kaikille ikääntyneille?

- Ympärivuorokautisen palveluasumisen 0,7 henkilöstömitoitus tulee saattaa voimaan viimeistään 1.12.2023.
- Vanhuspalveluissa on oltava riittävä määrä osaavaa ja koulutettua henkilökuntaa. Kelpoisuusvaatimuksista ei saa tinkiä.
- Ikäihmisten hoitoa ja sen laatua määrittelevien normien noudattamista tulee valvoa tarkemmin ja laiminlyönneistä sanktioida nykyistä ankarammin.
- Kts. kansainvälinen rekrytointi.
- Kts. hoitajapulan ratkaisut.

8. Miten vahvistaisitte lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia? Miten torjuisitte nuorten syrjäytymistä?

- Alle 3-vuotiaiden ryhmässä tulee säilyttää nykyinen henkilöstörakenne: kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja yksi varhaiskasvatuksen opettaja. Edellyttää varhaiskasvatustilan muutosta koskien henkilöstörakennetta.
- Henkilöstömitoituksen laskentatapaa on muutettava. Henkilöstömitoitusta tarkasteltava ryhmäkohtaisesti - ei päiväkotikohtaisesti, mikä edellyttää muutoksia valtioneuvoston asetukseen varhaiskasvatuksesta.
- Mielenterveyden kriisi ratkaistava. Matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita on lisättävä. Terapiatakuu toteutettava.

10. Millä keinoin nostaisitte suomalaisten osaamis- ja koulutustasoa? Millä keinoin vahvistaisitte varhaiskasvatusta ja perusopetusta niin, että jokainen perusopetuksesta valmistuva nuori omaa riittävän luku-, kirjoitus- ja laskutaidon? Miten vahvistaisitte kulttuurialan toimintaedellytyksiä? Miten tukisitte liikunnallisen elämäntavan yleistymistä?

- Koulutuksen laatua pitää kehittää pitkäjänteisesti ja yhteistyössä työelämän kanssa (ammattillinen toinen aste ja korkeakoulutus). Valmistuvien opiskelijoiden on saatava nykyistä paremmat edellytykset työelämäänsä. Ammattihenkilöiden kelpoisuusehtoja ei madalleta. Ammatissa tarvittavien tietojen, taitojen ja kompetenssien kehittämiseen on panostettava koulutuksessa. Tämä edellyttää ammattitaitoista ja riittävästi resursoitua opetusta.
- Sote- ja vaka-alalle ammattihenkilön tehtäviin tullaan vain tutkintoon johtavan koulutuksen kautta. Ammattihenkilöiden jatkuva ammatillinen kehittyminen on turvattava.
- Kansainvälisten opiskelijoiden riittävään suomen ja/tai ruotsin kielen taitoon tulee panostaa, jotta edellytykset suomalaisille työmarkkinoille säilyvät.
- Koulutus- ja urapolkuja kehitetään yhdessä koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa.
- Nuorten luku-, kirjoitus- ja laskutaito käännetään takaisin nousu-uralle vain panostamalla opetussuunnitelmissa näitä taitoja tukeviin aineisiin.
- Oppimisvaikeuksiin on puututtava varhain ja jokaiselle lapselle on tarjottava tähän riittävä tuki.
- Kansainvälistyvä yhteiskunta edellyttää huomattavia panostuksia suomen ja/tai ruotsin kielitaidon vahvistamiseen mm. maahanmuuttajataustaisille lapsille/nuorille. Se luo menestymisen mahdollisuudet opiskeluun ja työelämään myöhemmin.
- Tehy esittää kättilökoulutuksen uudeksi malliksi ylempää ammattikorkeakoulututkintoa, jonka laajuus olisi 120 op. Uuden koulutusmallin avulla ammattipätevyysdirektiivin määrälliset edellytykset täyttyvät ja pitenevän kättilökoulutuksen arvostus ja vaikuttavuus paranee. Vastaava malli on monissa muissakin maissa (esim. Norja, Ruotsi, Islanti).

11. Oletteko sitoutuneet TKI-ryhmän hyväksymään tavoitteeseen nostaa tutkimus- ja kehittämismenot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä? Sitoudutteko varmistamaan, että Suomessa on riittävästi osaajia tutkimus- ja kehittämistyöhön?

- TKI-panostusten kasvattaminen esitetyllä tavalla on kannatettavaa. On tärkeää, että suomalaisten tieteellisessä tutkimuksessa tarvittavien taitojen kehittämiseen panostetaan myös ilman varsinaista tutkijankoulutusta. Näin tutkitun tiedon merkitys osana työelämän kehittämistä laajenee.
- Pidämme tärkeänä sosiaali- ja terveystieteellisen tutkimuksen vahvistamisen lisäksi panostuksia soveltavaan ja työelämän käytäntöjä kehittävään tutkimukseen sosiaali- ja terveysalalla.

12. Millä keinoin olisitte valmiita keventämään ihmisille, yrityksille ja julkiselle sektorille normeista ja byrokratiasta aiheutuvia kustannuksia sekä hallinnollista taakkaa?

- Sote-alalla koulutustasoa tulee ennemmin nostaa kuin laskea. Työnjaon uudistamista tarvitaan, mutta se ei saa johtaa kelpoisuusehtojen madaltamiseen tai asiakas- ja potilasturvallisuuden vaarantumiseen.
- Pk-sektorin yrityksiä tulisi tukea perhevapaiden ja niiden kustannusten aidosti tasaisemman jakautumisen edistämiseksi.

22. Sitoudutteko yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen Suomen rakentamiseen? Sitoudutteko kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kunnioittamiseen?

- Tasa-arvoisen Suomen rakentamisen oleellinen osa on palkkatasa-arvon edistäminen. Seuraavalla hallituskaudella tarvitaan konkreettisia toimia ja lainsäädäntömuutoksia palkkatasa-arvon edistämiseksi.